

BEZPEČNOST - IMPERATIV JADERNÉ ENERGETIKY

publikace vydaná u příležitosti 6. konference o jaderné energetice NE•RS 2013

TAK TROCHU NÁVOD PRO UCHOPENÍ TÉMATU KRÁTKÉHO PŘÍSPĚVKU O FENOMÉNU BEZPEČNOSTI V JADERNÉ ENERGETICE A JEJÍM PŘESAHU DO JINÝCH OBORŮ A OBLASTÍ*názor editora brožury*

Jaderná energetika je fenomén. Bezpečnost v jaderné energetice je fenomén. Zřejmě žádný jiný průmyslový obor, rozvíjející se s cílem uspokojovat lidské potřeby, není vystaven tak kontroverzní diskuzi, jaké je vystavena jaderná energetika. Důvodem je pravděpodobně nedůvěra v cosi nepoznané a nepoznatelné normálním člověkem, což jádro atomu v neviditelnosti svého projevu - ionizujícího záření a obrovské energie kumulované v nicotném rozměru bezesporu splňuje, stejně tak jako složitostí procesů získávání elektřiny z energie štěpení (čemuž mohou rozumět jen „vyvolení“). Takto fenomén jádra umí uchopit média, díky tomu lze manipulovat veřejným míněním a vymezovat se proti jaderné energetice.

Zdá se, že jedinou odpovědí na to je neustálé přijímání nových a tvrdších požadavků na zajištění bezpečnosti. Je však nezpochybnitelnou pravdou, že důraz na bezpečnost není produktem vnějšího veřejného tlaku, ale je zakódován do jaderné energetiky již od počátku jejího vývoje.

K tomu, aby bylo v oblasti bezpečnosti dosahováno nejvyšší možné úrovně, byly nejen využívány všechny dostupné znalosti, metodiky a standardy, důraz byl kladen rovněž na nová progresivní řešení a postupy. Díky tomu vše, co souvisí s bezpečností, prochází trvalými inovativními procesy, které napomáhají jak zdokonalovat již známé, tak i nalézat nová řešení, postupy i definovat standardy. Obrovský znalostní a lidský potenciál, věnující se problematice bezpečnosti v jaderné energetice tak po celou dobu její existence produkuje výstupy, které samozřejmě cíleně nalézají své uplatnění v jaderné energetice, ale díky svojí kvalitě, obecným platnostem a široké využitelnosti se dostávají i mimo jadernou oblast a vstupují do jiných oborů lidské činnosti, kde je využíván jejich inovativní potenciál i přidaná hodnota pro rozvoj daného oboru.

Tak se stalo, že řada výstupů jak materiálové, tak nemateriálové povahy penetrovala do jiných oborů, a to zejména díky své kvalitě. Jde o metodiky, pravděpodobnostní výpočty, analýzy, hodnocení vlivů (ať již důsledků něčeho proběhlého nebo předpokládaného), modelování poruch a jejich vývoje, předpisovou oblast (zahrnující vše od provozních předpisů, přes metodický rámec, standardizaci až po legislativní materiály), řízení procesů, zajištění jakosti, materiálovou problematiku i obrovský potenciál kvalitativních výstupů v oblasti stavební, strojní i konstrukčně technologické. Nezanedbatelný je i přínos vycházející ze znalostí o vlivech záření na životní prostředí a lidské zdraví - nyní je možné (díky využití principů optimalizace rizika, multibariérovým přístupům k ochraně a známým technologiím zacházení s radioaktivními odpady) odpovědně tvrdit, že důsledky existence jaderné energetiky na životní prostředí a lidské zdraví jsou jak nyní, tak i v daleké budoucnosti prakticky nicotné.

Ve své podstatě jde o pochopení, že jaderná energetika svým lpěním na bezpečnosti dává lidské společnosti více, než jistotu maximální péče a kvality při jejím provozování a rozvoji - zdokonaluje také řadu jiných oborů a činností. Tento přesah a transfer znalostí a výsledků je obecně akceptován například v oblasti kosmického výzkumu - vědomí o tom má prakticky každý člověk již trvale pod kůží. Je zřejmé, že přesah jaderné energetiky není tak rozsáhlý - ale přece něco se povedlo... Toto uvědomění může být následně i zajímavým prvkem projaderné argumentace, kterou sice již umíme kvalitně, ale každé nové vstupy jsou přínosem. Důležitost tohoto vědomí v době, kdy ve světě dochází i k jadernému phase-outu, je mimořádná. Bylo by velkou škodou odejít od jaderné energetiky a opustit obrovský inovativní potenciál, který má v sobě zakódován.

Dovoluji si, vážení kolegové, tímto názorem motivovat Váš přístup k napsání krátkého příspěvku do brožury „BEZPEČNOST - IMPERATIV JADERNÉ ENERGETIKY“. Prosím, uchopte tu část celé problematiky bezpečnosti v jaderné energetice, která je Vám vlastní, a zamyslete se nad výstupy a výsledky a jejich již realizovaném i dalším možném přesahu a transferu (a tomu navazujícím přínosu) do jiných oborů a lidských činností.

Jiří Marek, editor & NERS 2013 Conference Chairman